

Womhaj Bóh!

Czísło 28.

9. julija.

Lětnik 3.

1893.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju so kóždy kobotu w Smolerjez knihicziščezetni w Budyschinje a so tam dostacž sa štwórtlětnu pšchedpłatu 40 ny.

6. njedzela po šwj. Trojizny.

Mat. 5, 10—12: „Sbóžni so czi, kiž prawdosće dla pšesćezěhani budžo, pšetoz jich je to njebjeske kralestwo. Sbóžni scze wy, hdyž waš ludžo moje dla hanja a pšesćezěhaju a rěcža wscho sće na waš, hdyž na tym lžu: budžece wješeli a sadujecze so, pšetoz to budžece wam w njebjesach derje sapłacžene. Pšetoz tak so pšesćezěhali tych profetow, kiž prjedy waš byli so.“

To je słowo našeho lubeho sbóžnika, kotrehož wěrnosć so šonili wschitzy martrarjo stareho a noweho čaša, tež czi, kiž so w našim čašu w póhanstich stronach šwoju wěru i čerpcjenjom a se šmjercžu šajnglowali. A hdyž tež šmy my jenož mały kusť tuteho pšesćezěhanja dla prawdosće šonili, dha šmy my tež šonili, so je tola sbóžne, ja dobru wěž sbóžnikowu něšto čerpcič. A w čim dha leži tale sbóžnosć? W tym, so runje čerpcjenje dla Šhrystuša na najtwjerdžišcho i nim šawjasa. Potom so daloko krocil w twójim ššesćezijanskim žiwjenju, hdyž budžešch přeni ras dla twojeje wěry abo dla twojeje boha-bojasnosće šapřewany abo wuschwikany. Potom so ros-ruba móšt, kiž šady naš wróčno wjedže do šwěta; potom so dokonja našch šlub i Šhrystušom; wón je ša naš čer-pič, my čerpcimy nětk tež něšto mało ša njeho! Potom čujemy tež Šnjesowu móž móžnišcho w našej šlabosći hacž prjedy a nječujemy tak jara čerpcjenja a pšesćezěhanja; ale, kaž je wołał martrač stareho čaša, my nješmy wjazny czi, kiž čerpcja, Šhrystuš wošnje wot naš čerpcjenje; my njenješmy ššiz, ale ššiz nješe naš.

A dokež je tam njebjeske kralestwo, hdyž je Šhrystuš, teho dla pšchitaji tón Šnjes jow ša tych sbóžnych, kiž so dla prawdosće pšesćezěhani, to šlubjenje: jich je to njebjeske kralestwo. Tole šlubjenje bē hižo přenjemu sbóžnych šhwalenju pšchidate, nětk je wone date pošlednjemu, pšetoz w nim leži žyła sbóžnosć šama.

Alle hižo widži tón Šnjes, so budža ludžo lohko jeho šłowo wopacžnje rošmjecž. Škucze wschał so i wjetšcha ludžo hotowi, hdyž maja něšto wot druhich čerpcič, tole čerpcjenje ša tajke mēč, kotrež pšchihotuje njeprawdosć tych druhich jich šamšnej prawdosći a tež šašlužene pošwarjenje ša nješlužene pšchšłodjenje šebi jako česć pšchizpicž a ša mšdu ša to wobšadowacž. Duž wošpjetuje luby Šnjes šwoje pošlednje šłowo, ale wón to šam hišće bóle wu-jašni: Sbóžni scze wy, hdyž waš ludžo moje dla hanja a pšesćezěhaja a rěcža wscho sće na waš, hdyž na tym lžu.

Šo tajkim šštož přeni ras rěšasche: prawdosće dla, to rěka nětk moje dla. Š tym čže tón Šnjes na to pošacž, so wón šam je naša prawdosć. Hdyž my dla šwojich škutkow prawje šhostani šmy, by so tole šłowo wobšwēdžilo, hdy bychmy čžyli jo na so čahnyč, haj, teho bychmy hanili, kiž je jo prajil, pšetoz my bychmy jeho mjeno t pšchitrcžu ššosće čžinili. Alle tež potom, hdyž so nam dobrotu i njedžatom šapłacži, hdyž so naša lubosć wotštorči, tež potom njeje hišće pšezgo runje tole šłowo balsam na naše rany. Tole šłowo je jenož ša tych, kiž maja dla Šesufa něšto čerpcič. My paš dycbimy špšnacž, so šo tajkich čerpcjenjom mało pola naš namaka. To leži na tym, so njeje dosć šhrobšosće a

hotowoscze, Jesuſowe njeno wschudjom wuſnacj a ſa jeho stopami kłodzicj, bjes nami. Duż dajcze nam derje wopomnicj, ſo tón Knjes wola: Běda wam, hdyż kłodny derje wot waſ rěczy, ſo wón jow t swojim ſpytowanym wuczomnikam praji: Budźcze wjeſeli a ſradujcze ſo, pſchetoż to budze wam w njebieſach derje ſapłacjene. Pſchetoż taſ ſu pſcheſcžehali tych profetow, kiž prjedy waſ byli ſu. Hizo na ſemi je wulka mſda ſa tajke czerpjenje. Martrarjowa krej je pſchetoż ſymjo teje zyrkwyje byla a ſnano něhdy njeje žadyn wěrnje wěrjazy pſcheſcžehany, kotrehož czerpjenje njeby wjele nje-pſcheczelow wo kraſnoſczi kſcheſcijanſteje wěry pſcheſwědcžiko. Ale w njebieſach budze mſda hiſcže wjetſcha. Kaž je Bóh tón Knjes profetam ſwěrnocž ſapłacžik, taſ pónidze ſo teſ junu nam a my budžemy w jich towaſtwje, w towaſtwje najſwjećiſchich a najſbóžniſchich cžlowjekow, wěcžnje ſbóžni. Duż piſche ſwojaty Pawoſ: To je ſawěcže wěrnó: jeli ſo my ſ nim wumrjemy, dha ſ nim teſ žimi budžemy, jeli ſo ſ nim pſchecžepimy, dha budžemy teſ ſ nim knježicj. (2 Tim. 2, 11. 12.)

Dajcze ſo nam bėdžicj dobre bėdžjenje teje wěry! Dajcze nam czerpicj ſ tym Knjeſom! Wón ma naſ wyſoſeje czejcze doſtojných, hdyž jeho dla czerpicj ſmemy. Ale ſpytajmy ſo teſ ſwěru, hač woprwdže jeho dla czerpimy, a niſ ſa naſche hrěchi, ſa naſchu njeſchecželniwocž, ſa naſchu njepoſkluſchnocž, ſa naſchu žadoſcž. Tajke czerpjenja nimaja žaneje hinaſcheje mſdy, hač roſkacze a poroſi. A hdyž teſ ſwonkownje dla teho Knjeſa czerpicj nje-trjebamy, nutſkownje dyrbymy to wſchitzy jako wěrní kſcheſcijenjo. W tym wone wobſteji, ſo my kſchizujemy ſwoje cželo ſe wſchěmi žadoſcžemi a ſo wotrjekujemy wſchěmu ſwětnemu, ſo bychmy Jesuſowi wuczomniſy byli a Jesuſ Khrystuſ naſche žiwjenje a ſmjercž naſche dohycze.

A tajtemu czerpjenju pomhaj tón Knjes nam wſchitkim. Samjeni.

Kaſ mamy ſo ſa džeczi ſtaracj?

(Stónčjenje.)

Lěta ſu ſo minyſe a wěſch, hdyž maſch jeho pytač, ſwojeho lubeho ſynka? Ma poſcžěnju tam bėdži ſapity — wodyſawy; ale budž ſ mērom a njeſtawaj na njeho, prjedy ſebi ſam pſchepowjedaj, ſchto ſy ſawinyſ.

Wěricze traſch wy, ſo je temu derje, kiž je wopitž? To jeno ſebi njedajcze narěcžecž! Kaſ huſto je hižo pſchi ſebi porěcžak: „Ně, chzu pſcheſtacz. Eſo ſameho ſebje hańbuju, ſo ſym kaž ſtoczjo a ſo ſ nim w blócže walam.“ Njech ma nětko ſwój kónž. To je džęnſa rěcžane a juſtje — mēniſch drje, ſo budže džeržane? Ně, je hórje wopity, dylſi hdy prjedy. Schto je wina teho? Wina teho je, doſelž je jeho wola ſłaba, a ſchto je ju ſobu ſłabiſ? — a wina teho je, doſelž jeho loſcht móžny, kaž torhaze ſwěrjo — a ſchto je jemu t temu dopomhač?

O woſtaj wſchu ſkoržbu a wobpłakuj radſcho ſwoju minu, hač ſo płakaſch na ſwoje hubjenſtwo, a ſkerje budže cži pomhane. Daj temu Bóh!

Druha kaſnja by byla ſa ſtarſchich: „wucžcze waſche džeczi!“

Schto maſch wſcho wucžicž maſe ſtworjenicžko? W kolebzy leži a ſtawcžka hibacz njeſamóže. — Ety jeho khumſcht je płakanje — to je na ſwět ſobu pſchinjeſko, kaž by rjeſt t wopomnjecžu na ſhubjeny paradis. — Kaſtu maſch haru ſ małym kurjatkom; jěcž dyrbiſch dawacz do maſeje hubki a potom móžeſch jemu nožki ſtajecz. — Rěcžicž na nje, a njewě ſchto chzeſch. Wo cžaſu pócžnje po tebi cžinicž — je t ſměcham huſto doſcž — kaſteje próžy a moży t temu trjeba. — Koruſchť ducha je ſo taſ rjež pſchimnyſ a nětko žada žyrobu. — Žyroba ducha je wucžba; ſa tu ſo ſtarajcze! — „Kaſtež ſymjeſchto ſnjieſch, tajki ſmējeſch roſt“, to paſ pſchi tym teſ derje wopomnicze!

Ubo traſch wy tu ſtejcze a njewěcže, kaſtu wucžbu byſcže njeſmjertnym duſcham dawali? To tola bycž njemóže, abo wy njeſnajecze ſwět a jeho powoſanje a wy ſo tepicze ſobu w bludach, kotrež wſcheho ducha t ſemi cžahnu, prjecž wot teho, kiž jeho ſtworiczel je; a jeho putaja do krotých putow, wot kotrychž wot-torhjenja njeje a wot kotrychž wuſwobodžjenja njeje, ale ſ nimi hlubje nutſ rje ſo duch do teho „nicžo“, ſ kotrehož je wuſchoſ, — to rěſa — do teho, ſchtož jeho (jeho wolu a pónacze) njeſpoſoji, ale dale bóle mori. — Wboſy! — „Woni ſebi rjja žiſterny maſaneje wody, kiž wuſaſnje ſ juſiſchim dnjom, a wěcžnje žimy kužoſ ſu wopuſcžžili, kiž je Jesuſ Khrystuſ!“ — Jesuſowa wucžba je wucžba njeſmjertnych duſchow — to je tón kužoſ, kiž, hdyž we

wutrobje žórko namaſa, ſo dale žórli, hač tuta ſemja ſe ſwojimi wrócželemi ſaha, t temu, wot kotrehož je wſcho žiwjenje wuſchlo. — Haj, mały cžlowjek, móžeſch ſo t ſkónzu poſbėhnyč? Ty by mi byſ! Poſpytaj a padaſch ſaſo t ſemi — to je kónž — ty njemóžeſch t ſkónzu; — móhſ kłodzicj a krocžicj džent jako džent, a by mēſ pſcheto jenaf daloſo t njemu a jenaf bliſko. — Nje-dokoneſch. A runje taſ njedokoneſch t Bohu ſo poſbėhnyč ſe ſwojim miſernym roſomečkom, kiž runje wě 2-2 je ſchtyri a ſebi Bóh wě ſchto na to bycž ſda. — Ně — dyrbi cži něchto pomhacz abo wěcžnje czerchaſch po koliji tejele ſemje. A woprwdže Bóh tón Knjes, a pſchede wſchěm Jesuſ Khrystuſ, je twój pomoznik, kiž cži ruku ſlicza, ſo by cze wjedł. — Wón je na ſwět pſchinjeſt wjeſele poſelſtwo a wotkrył je nam Bože pucze a lubocze. Wón je nam wotkaſał ſwoje ſłowo t wopominanju: „Ja ſym pucz, ſwětko a žiwjenje.“ Cžimy taſ po nim! — Wata ſwoje kurjotka pod ſwoje kſchidła bjerje, ſo by je wukhowala; taſ teſ dyrbi cžlowjeſtwo ſo khowacz pod ſchit Jesuſowy abo pónidze pucz ſahubjenja. — Teho dla, lubi ſtarſchi, czerpajcze ſ tuteho kužoſa! Ja wēm, ſo w naſchim cžaſu tónle kužoſ bóle a bóle ſo ſamlěwa w nětotrejžkuli wutrobje, ale ſ tym rje ſo row wſchěmu wjeſelu, a loſchty a žadoſcže jenož hiſcže potom na khwilu wotſchewjeja tajku wutrobu, kaž oaſy na wulkej, wulkej, njeſmērnje wulkej puſcžinje. — Njedajcze ſo mylicž ſ tajkimi rěcžemi! Taſ, luba maczi, pój jow a roſeſtajej ſwojemu džěcžu wucžbu wěrnocžel! Tebe najbóle poſkluſcha — ale taſ prawje ſ nutrnej wutrobu to cžin! Njewěriſch, kaſ wjele to wucžini. Eſłowo, kiž je w twojej wutrobje žiwjenje nabyſo, wožiwja teſ w maſej wutrobje; wěr mi! — Pomjedaj jemu, kaſ je Jesuſ-džecžatko w žlobju byſo, ſłabuſchke, kħude, ſo njeje wjedžako, hdy ſwoju ſłowu połožicž a tola je byſo wſchěhomóžny Bóh. Pſchiſtaj ſ rjanym, nutrnym ſłowom, ſo je wſchitko ſ nim, ſ twojim džěcžom, pſcheſjene mēſo; kaſ je ſwojimaj ſtarſchimaj poſkluſchne byſo. Dale ſpomni wo tym, ſo je Jesuſ na kſchizju ſa naſ wumrjet. Koſkładuj jemu tu lubocž, napominaj je taſ prawje luboſnje, ſo dyrbi teſ taſ poſkluſchne bycž a wſcho cžinicž ſ lubocze t lubemu Jesuſ-džecžatku, a ja bych chžyl radny wjedžecz, hač njeſmējeſch wjeſeloſcže na ſwojim džěcžu. — Cžin to kłodny džent rano a wjecžor a wuſpėwaj ſ nim nutrný pobožny paczeč; to je ſlužba t Božej czeſczi! Cžin ſ lubocžu a budžeſch něhdy rjež móž a twoje džecžo ſ tobu: „Bohu budž džak.“

Ach wy njewěricze, kaſ wola moży nabywa, hdyž ſo ſpochi a wot maſocze ſem wucži. — Jow paſ njedyrbi hroſne ſłowo a puſ bycž ſ wucžbu ſtowaſchěny; ale lubocž a ſczerpnoſcž, kotruž wěra wobkħowa, njech matej ſłowo; wonej budžetej je wjedžecz wjeſcž, kaž ſo ſkluſcha. Ty wěſch, kaſteje moży ſe nawucžjenje nad cžlowjekom nabywa. — Eſy traſch ſo huſto ſurowje na tule wěrnocž dopomnicž dyrbjał a ſy na ſo płakał a ſy tola ſaſo podležak, a wěſch, pſchecželo, ſchto by był, hdy by wot džecžazych dnjom ſem ſo ſtajał był? Teħdom to hiſcže taſ wulka czeža njebė. — Ja chzu cži rjež: „by ſtał kaž ſchtom we wichoſach a njeby ſo ſhibował kaž ſnjicžny ſ kłodnym ſadunjenjom wěſicžka ſwojich ſaloſchtowanjom. — Haj wy njewěricze, kaſtu móž ma naſch wſchědny ſtut! To je kaž kuluſchť, kiž ſ hórki bėži; trjeba hižo kħětreho kaſjenja, ſo by ſaſtał a kħětreho ſapjeranja. Teho dla wucžcze waſche džeczi ſ cžaſom, a wucžcze je na prawe waſchnje.

Ja chzu tu jenož na najwadžniſche poſaſacz, na cžož mēſo ſo pſchede wſchěm najprjedy hladacz. Poſkluſchnocž, ſczerpnoſcž a pſchede wſchěm lubocž dyrbi ſo do małych wutrobom ſaſcžepicž. To ſu po mojim ſdacžu wobkħuſki, kotrež ſwět džerža, a hdyž ſu ſo puſcžžike, tam pócžnje ſo wjeſcž a jěcž, pomalu — ale jědže tola. — W naſchim cžaſu mēſo ſo to roſpominacz a dyrbjaſe ſo ſaſo ſ nowa ſpinacz tele wobkħuſki a to pſchede wſchěm w ſchuli a w ſwójbje. Eſwjata bojoſcž dyrbi ſaſo bycž pſched ſtarſchimi a pſched tymi, kotrychž je nam Bóh tón Knjes pſchedſtajik, kaž je to prjedy hdy byſo.

Stara macž a ſtary nan na to ſkoržitaj, kaſ ſyn, knjes, na njeju ſtawa, ale ſtaj teſ ſamaj wina. — Mały je ſaſchtrěcžak, a ty ſy t njemu ſkoczila, maczi; wón je ſwojeje wole był, a ty ſy jemu t woli byla; wón je tróžkaſ a ſ nožkomaj a ſ rucžkomaj woſoſo ſo bił, a ty ſy jeho pócžala proſnyč, ſo by pſcheſtał. Je to tola ſłaboſcž byla! Tu wucžbu je wón t ſebi brał a ſ kłodnym lětom je hórſchi był — a wjetſchi knjes. Bruta ſy ſo dyrbjaſa pſchimacz. Brěſa je najlěpſche ſelo na ſłoby, a runje by bolalo; hłojcžka dyrbi ſo ſhibnyč. Wěr mi, ſo ſo taſ džeczi

sterje na storci živjenja pschivucza, kotrež vschaf tež pschezo ta! mjedome njeje. — Brut njech wuczi poskuschnoscz a sczerpnoscz.

Najważnisze pať je a faktad wschecz druhich pózcziwojczow — luboscz. Tu wuczić dofonja macz kama a njeje trjeba, so ju powuczu. Czego dla? Teho dla, dokelz kwoje dzeczó lubuje. — Luboscz „korjen“ czeri pupki „luboscz“. — Ale to chzu czi riez, maczi, kajkaz twoja luboscz je, tajka budze w dzječju a teho dla dopomni so pschi tym na waznu kasnju naschego Knjesa: „Ty dyrbišch Boha teho Knjesa lubowacz i zylj kwojej wutrobu, i zylj kwojej duschu a i zylj kwojej myšlu.“ —

A tak Bozemje, luby pscheczelo; dyrbimój so na rospucze dacz. Bóh njech by dať, so so strowaj sašo wohladamój! —

Wo někotrych ludzoch, kotřiz so kami do skazenja pschinješu.

(Po němstím.)

I.

Szobotny wječor je na kraju. Szabatny mēr so hižo faczuma. Tež se kušodnych wšow swonja swony šwjaty wječor, ptaczki lubosne, kłódke hlošy spěwaja. Wisches sahrody a luti sczele kłonzó kwoje stote pruhi. Szyno woschewjazu wón roščerja. Dwě dzowzy, kotrež stej je hiščcže juntrócž swobrocžalej, dzetej domoj hrabje na ramjenju mějo.

W domje pať je wschitko hiščcže žive. Hosposa pschińdze i czerwjennym wobliczom i tuchiny, hdžež je tykazy sa njedzeli do piezy sešadžala a na dzowku poswarila, dokelz tať pomaku wopkufuje. Sejny mandželsti stupi jej napscheczimo:

„Zuba žona, njechajš kabi nětko mēra popschecz? Poskuchaj, tať so šwjaty wječor swoni. Sa mam tu krašne wukladowanje jutšichého sczenja, kotrež bych rady i tobu pscheczitať. Njemóžješ na poť hodžiny do mojeje istwy pschińcz?“

„To je njemóžne! Sa mam ruzy tať poľnej dzělacz, so njewēm, hdže mi hłowa stej. Njedzelsku draštu sa dzěczi dyrbju hiščcže wukladowacz. Dobra stwa ma so hiščcže rjedzicž. Šana se kwojim dzěkom do přědka njepschindže. To je žakostna wěž!“ S tymi słowami hosposa dale běži, jejny mandželsti pať so se šrudnym wobliczom do kwojeje istwy wróczi.

Wbohi mandželsti! Wboha žona! Tydžen wot tydzenja žaneje mērnej hodžinki sa natwrijenje dusche! Wona dzěla a dzěla wot ranja hač do wječora a njepytije, so so pschi tym pschezo hłubje do kwojeho skazenja podawa. Wona je sabyla pschi kwojim hanjenju a běhanju, so dyrbi wot kwojeho dzěla junu wotpoczowacz pola teho Knjesa (Sjew. Jan. 14, 13). Wona so njecha wot teho Knjesa troščtowacz dacz w kwojej prózy a wschitkim dzěle (1 Mójš. 5, 29). Seje dzělania žadyn kónz njeje (Přěd. Sal. 4, 8). Wona sabudze pschi kwojim dzělaniu so dzeržecž drjewa teho živjenja (Sjew. Jan. 22, 2—14). Haj, hiščcže wjazy: Wona ma pišu hižo w ruzy, so by tu hašosu rošřešala, na kotruž je ju šichcženšta hnada stajika.

Wboha žona, wostaj to njenusne dzělanye! Cziń, šchtož mašch cžinicž a njesabudž ani wofomiknjenja, so ty ruzy trjebašch, so dzeržecž šchto ma teho živjenja. Šewak so kama do hłubiny skazenja štorczišch.

II.

Psches woczinjene wotno cžehnje mišy, mjehki lětny powětr do studowazeje istwy. Wschitko je tu i mērom, jenož tu a tam kšyšchisch, tať pjero psches papjeru jědže. Pschi scženach je wscho poľne knihow nastajane. Tu šu knihi najšlawnišchich a najnutrnišchich ludži — ale jene knihi tu njejšu. Te knihi wschitkich knihow njejšu město namatake w domje wuczeneho muža. Tu wón šedži džen wote dnja, so by džen a hłubje so ponurjať do cžłowškich wědomnosczow a so nuts dobyť do potajnstwow cžłowškeho živjenja — ale wón njenamata, šchtož pyta a pschi tym cžini hłubinu bjes šobu a bjes šchtomom živjenja šam se kwojej ruku džen a hłubšcho.

Luby pscheczelo, dopomni so. Wupschestrěj twoju ruku, so by wumoženy byť, přjedy hač je posdže!

III.

Swony kemschi wołaja. Šich hłóš dobywa so hač do dzělarnje, w kotrež schewski mišchtr hižo wot ranja dzěla.

„Sa šhwile nimam“, wotmolwi kušodej, kotryž njedzelszy

šwoblekany i durjemi šastupi, so by so jeho wopraschať, hač chze šobu kemschi hičž.

Wschestań dzělacz, dzěto budze twoje skazenje!

Njedzela po njedzeli pschińdze a so minje — a měšaz po měšazu a lěto wot lěta. S wbohim schewzom byla pschezo šrudnišcho. Šenož sa cženku nitku hiščcže se živjenjom a wumoženjom hromadže wišy. Dopomni so! Wupschestrěj ruku sa twojim šbóžnikom, kotryž móže tebi tež nětko hiščcže pomhacz.

IV.

„Wiele dobreho knjeni šaražy“, praji Marscha k dzowzy, kotraž psched nej stejelše, „ja jara wobžaruju, so njemóžu do šchule sa mať dzěczi pschińcz. Šutšje šu reje pola Běřez a duž mam hiščcže wjele pschihotowacz!“

„Sa i žyla na tym dwělaju, hač tam hdy šašo pónđu!“ šebi myšlesche, jako bēšche kšuzobna hólza woteschła. „Šutšje hoščzinu, potom jěchanje — a na nowy tydžen chzemy šapuczowacz!“ Wona so šprózna do mjehkeho stólza lehnj. Wona bēšche hiščcže mloda a rjana. Wontach bēšche horzo a w dzěczazej šchuli, hdžež mať dzěczi kwoje šchtrumpy šchtrjowachu, a hdžež mloda šhorowata wucžerka šebi žedžiwje po pomoznižy žadašche, bēšche hiščcže bóle tužno.

„Džělach ty sa teho Knjesa, Marscha? abo džělach ty šama na kwojim skazenju?“ so jeje po šdaczu kłonzne pruhi praščachu, kotrež šwěczachu do rjaneje stwy, w kotrež mloda hólza šedželše.

„Džerž, šchtož mašch, so by ničto njewšať twoju křonu!“ (Sjew. Jan. 3, 11) bēšche psched něšchto měšazami duchowny kwojim pacžerškim dzěczom pschwołať. Sa Marschu bēchu te šłowa prošny šynť byťe — jejnu wutrobu šapschimnyše njebēchu.

Ssony.

„To je jenož šón“ so praji a husto so pschistaji: „Ssony šu mšła.“ A ja chžyl tež tu radu dacz: Budžcže štróšbi a hladačcže so pschimērom, kotrež so na wukladowanje šonow škožuja. Ale so Bóh tež psches šony cžłowjekam kwoju wolu šjewi, sa to njeje jenož historija wo Šesufu dopošašmo. Bóh k Abrahamej, Šakubej a Šabanej wo šně řeczelše. Pschi špoczatku noweho šłuba so Bóh Šosefej wo šně šjewi. Šilatušowa mandželsta pōšla k šwojemu mandželškemu a da jemu powjedzicž: „Njeměj ty ničzo cžinicž i tuthym prawym; pschetož ja šym dženša wo šně jeho dla wjele pscheczērpika“.

Luby cžitarjo, šy ty juntrócž kšyšchať, šchto je so kurwjerčej šakšemu, Šjedričej Mūdremu, nōž do 31. oktobra 1517 džalo? Wón mějelše trōžy sa šobu tōn šamy šón a widželše šylneho mnicha se šprawnym wobliczom; tōn bēšche japoschtoła Šawolowj šyn. A Bóh da kurwjerčej powjedzicž, so chžyl mnichaj domolicž, so by pišať na durje hrodoweje zyrkwje we Wittenberku. A tōn mnich tať jašnje pišašche, so bē to pišmo 4 mil. daloko cžitacz. Na to dzerželše kwoje kōnczojte pjero pscheczimo měštu Šomej wobrocžene a te pjero bēšche tať šylne a wōtre, so lawej, kiž w Šomje leželše, wucho pschekšó. Tōn šón kurwjerč wōjwodže Šanej powjedasche, jako mnich Šuther na druhi džen kwoje 95 šadow na durje hrodoweje zyrkwje w Wittenberku pschibi.

Wjele šonow je kaž mšla a wschelake, šchtož šmy šebi wodnjo rošmyšlili, nam špizy šašo do pomjatká pschińdze. Ale niž se wschitkimi šonami je tať a šchtož w nozy poršt Šoži wohlada, tōn dať so wot njeho k wōtzowškej wutrobje Šožej cžahnyčž.

Špody teho šona pať, kotryž je so kurwjerčej tehdy džal, móžemy napišať, šchtož je wulkeho šhěžorowa ruka špody wobraša wo bitwje pola Šedana napišala a šchtož řeka:

Kajke wobrocženje psches Šože wobženje!

Rošhlad w našim cžaju.

Šhěžor je 4. julija šhěžorstwowj šejm šam i trōnškej řeczju wotewriť. Wón w tej šamej wupraji, so budze nowy šejm jeno wo šašo pschedpožozennym šakonju dla powjetščenja wōjšta wuradžowacz mēcz. Wudaczje tuteho šakonja je jara nušne, dokelz maja so hižo k 1. oktobrej rekruczi po nowym šakonju postajicž. Šhěžor řeczelše wo tym, so je jednota našchego luda i cžěžtimi woporami dobyta a so je našcha šwērna pschikšuschnoscz, našchu njewotwišnoscz pscheczimo kōždemu njepscheczēlej wobaracz. Šajtu pschikšuschnoscz pscheczimo wōtznemu krajej budžemy pať jeno potom dopjelnicž, hdyž šmy doščž šylni a wobronjeni, so móžemy ruťo-

warjo europiskeho mēra wostacj. Wōn wobšamkny trōnsku rēc̄z s̄ tymi słowami: „Nětk̄ dźicze! Stary Bōh hlada na waš dele a tōn spožc̄z wam swoje zohnowanje k̄ dokonjenju tuteho sprawnego skutka k̄ derjehicju naschego wōtznego kraja. Samjeń.“

Njehašch tež jabluko psches plót czišnyčz.

„Džiwne praschenje“, prajišch ty, luby cžitarjo. Čzeho dla dyrbjal je psches plót czišnyčz, hdžez̄ tebi niczo wjazy pomhac̄z njemōže. Nadscho je tola do saka tykū, s̄ kotrehož wōžesč̄ je kōždy cžas̄ wuczahnyčz. Tola s̄chtō dha wē, s̄chtō je lēpje. To praschenje ma swoju historiju.

W mēscze R. bēšchtaj starej mandželskaj. Wobaj bēšchtaj stajnje w lubosczi a mērje hromadze žiwaj bykōj a ženje njebyšchtaj s̄o wadzikoj, hdžz̄ byšchtaj tež druhdy wschelakeje myšle bykōj. Tak myšlesche s̄ebi na pschiklad žona, so jejny muž pschewjele k̄hudym rošdawa a so tola tak k̄ pschecžinjenju nimataj. Wona by husto na njeho džiwne pohladała, hdžz̄ by s̄o wōn s̄ k̄hudymi jeho wo pomoz̄ proschazymi rošrēc̄zowal a by druhdy s̄ wotpohladom sakašlowaka, so by jemu s̄jewika, so s̄ jeho cžinjenjom žyle psches jene njeje. Na muža pak to žaneho saczišc̄zja njecžinjesche. Naj-lubšcho bē jemu, hdžz̄ mōžesche s̄ k̄hudymi porēc̄zec̄z.

Raž pak maja stari ludžo s̄woje džiwne waschnic̄ka, tak bēšche tež pola njeho; pschetoz̄ wōn by kōždy k̄rōcz̄, hdžz̄ by sa k̄hudych hlubje do s̄wojeje mōšchnje pschimnył, prajił: „Sa dyrbjū sašo jabluko psches plót czišnyčz!“ Džizo někotry bēšche pschi tajkim jeho prajenju se spodžiwanjom na njeho pohladnył njewjedžo, cžeho dla pschezo tak praji. A hdby by s̄o teho stareho s̄chtō wopraschal, by wōn prajił: „Sa čžu wam to rospowjedac̄z, dokelž mōhko wam s̄ wuzitkom byčz.“

Sa juntrōcz̄ něotre džēczi do mojeje šadoweje šahrody samolach a dowolich jim, s̄o šadu, kotryž spody s̄chtomow ležesche, najēsc̄z. Sakašach pak jim, s̄ebi něšchtō do s̄akow stykac̄z a šobu wsac̄z. Jedyn hōlz̄ pak bēšche lešny dosc̄z, so něšchtō tyč̄ naj-rjenšich jablukow psches plót smjeta, so by je wonkach sašo namakal. Wōn s̄o kaž tōn njeprawy sastojnił w ewangeliju prawje njesadžerža a ja jemu teho dla ženje wjazy do šahrody njedach. Ale kaž s̄ebi pčžolka s̄ něotreje jēdojteje kwētki mjedu nazhza, ja s̄ teho šeho skutka něšchtō dobre nawuknyč. Mi do myštom pschińdže: S̄ nami cžlowjetami na tym šwēc̄ze je kaž s̄ džēcžimi w tej šahrodze. My wschal šmēmny šwētne kubka trjebac̄z, ale žanyč šobu wsac̄z. S̄chtōž pak wot nich k̄hudym damy, to tak rjez psches plót czišnyčemj a junu tamnu stromu plōta — we wēcžnosczi sašo namakamy.“

Tak by tōn stary powjedal, a w Pschikl. Sal. 19, 17 rēka: „S̄chtōž s̄o na k̄hudym šmili, tōn požc̄zuje temu Rnješej; tōn budže jemu sašo jeho dobrotu saplac̄zic̄z.“ — Wōn plac̄zi wjazy hac̄z 10 procentow. Ty s̄o tola hewal tak jara sa pschichod starasč. Ražte dha je, luby cžitarjo, njehašch tež jabluka psches plót mjetac̄z? Skladnosc̄ze masč!

**Sa šym psches Šhrysta krawne ranh
Tōn prawh grunt nětk̄ namakal,
Trošcht̄ druhi njeje namakanh,
So by s̄o we nim šadowal.
Tōn grunt mi wēcžnje wostanje,
Hdžz̄ wschitko druhe šahinje.**

Šo němškim wot W. Rn.

W lēc̄zu lēta 1866 ležesche na bitwisčc̄zu pola Kraloweje Šradza mrējazy wojak. Žeho kōnz bēšche blis̄ko; to pōšnasčtaj katholic̄ski farar̄ a jeho kaplan, kotrajž bēšchtaj k̄ njemu pschistupikoj. Wonaj widžesčtaj, tak wojak s̄ napinanjom s̄wojich pōšlenich mozow ruzh wysche hlowny pōšbēhowasche a k̄wasche a k̄wasche. Prajic̄z wjazy njemōžesche, s̄chtō čže. Duchowny šrudny s̄ hlowny wijesche, wōn sapšchijec̄z njemōže, s̄chtō by tōn mrējazy hišc̄ze rady prajił; wōn s̄o tu tež dlējic̄z njemōžesche, dokelž hišc̄ze někotry na bitwisčc̄zu ležesche, kotryž s̄ebi po duchownym trošc̄ze žadasche, wōn dyrbjesche dale. Tež kaplan čžysche runje šrudny dale hičz̄, jako wysche hlowny mrējazeho wojaka knižku wuhlada. Semu bē wēste: to je, po cžimž s̄ebi tōn wojak žada. Knizka tam wocžinjena ležesche, wona bē jemu s̄ njemōžneju rukow wu-panyka.

Kaplanowej woczi s̄o hnydom na tōn rjany k̄hērlusch wot Jana Šandrija Rothy, duchowneho w Berthelsdorffe w Šleschynstěj, wobroczišc̄tej, kotryž bēšche s̄ebi wojak w knižkach namakal: „Sa šym psches Šhrysta krawne ranh tōn prawh grunt nětk̄ namakal.“ S̄ tym k̄hērluschom něhdy duchowny Rotha s̄wojeho patrona, hrabju Zinzendorfa, k̄ jeho narodnemu dnjej džen 26. meje 1728 postrowi.

Jako kaplan, knižku w rukach, na teho mrējazeho pohladnje, tōn hlowny pōhili, so by wōšnamjenil, so čžyl kaplan jemu cžitac̄z, dokelž sam mozow wjazy nima. Kaplan to cžinjesche a tōn rjany k̄hērlusch žyl pschecžita.

Pschi cžitanju s̄o pschekrašnjeje na wobliczo mrējazeho lešny a jako bē k̄hērlusch wuczitanj, bēšche wōn wušnył sa to wēcžne žiwjenje — czišc̄e a s̄ mērom.

Kaplan mowemu woczi samnje a džēsche dale sa s̄wojim fararjom; tola te wojerške špēwarške knihi s̄ebi do saka tykne. — Krašny k̄hērlusch a jeho mōz, kotrajž mrējazemu wojakej k̄ tajkemu cžichemu, šbōžnemu škōncženju dopomha, to pschekrašnjene wobliczo na krawnym bitwisčc̄zu stej njewuhašniwy saczišc̄z na kaplana cžinilej.

Junu rano šahe něčtō pola generalneho superintendenta dr. Erdmana w Wrotšlawju (wōn dženska hišc̄ze s̄woje sastojnstwo s̄astaruje) wo durje k̄pajšc̄e a k̄ njemu s̄astupi tōn kaplan, te špēwarške w ruzy džeržo. Wōn powjedasche, na kaje waschnje je te knihi dostal a škōncžnje praji, so čže, dokelž je ewangelskeje mēru mōz a ewangelsch k̄hērluschow trošcht̄ nashonil, s̄ ewangelskim duchownym byčz. A tak je s̄o štało.

Njemōžemj to tež trjebac̄z?

Šhēzor Wylem L. bē ras̄ po pōšlenjej wōjnje (1870/71) někotrych mužow, kiž bēchu s̄o w wōjnje wušnamjenili, k̄ wobjedu pscheprošyl. Wo tym šamym staji wōn na jeneho tyč̄ šamych to praschenje: „Nětk̄ prajc̄ze mi, kak wujasnic̄ze s̄ebi wscho to, s̄chtōž je s̄o mi štało?“ jako čžyl wōn prajic̄z: „Sa nješny: w mojej štarobje wjazy wocžakac̄z mōhł, so s̄ žyła na trōn pschińdu, wjele mjenje, so mōhł tajke wulke a džiwne wōjnške skutki wuwjesc̄z, kaž šu s̄o nětk̄ štało. Šōsc̄z wotmolwi: „Majestosc̄z, to je lohko wujasnic̄z.“ „Lohko?“ šnapšchecžimi k̄hēzor, „mōžec̄ze dha mi wy jemu pschicžinu prajic̄z?“ Šōsc̄z wotmolwi: „To ma wošebje tsi pschicžiny.“ „Tsi pschicžiny?“ woprascha s̄o k̄hēzor, „ja lēdma jemu wēm, ale dajc̄ze mi ras̄ wasche tsi pschicžiny k̄šchec̄z.“ „Š prēnjemu“, wotmolwi šōsc̄z, „je Wascha Majestosc̄z herba zohnowanja waschego pobožneho, bohabožasneho nana a wascheje pobožneje macžerje a wo tajlich džēcžoch steji pišane: Nanowe zohnowanje twari džēcžom domy. Š druhemu je Wascha Majestosc̄z se s̄wojim wōjškom nošchena wot sprawnych modlitwow wjele tyšazow waschich pōddanow a wo tajlich steji pišane: Prōštwa praweho wjele samože, hdžz̄ špravna je. Š tšecžemu je Wascha Majestosc̄z ponižna dosc̄z, pōšnac̄z, kak je s̄o wam to štało! Wy njepšchipšac̄ze s̄ebi šamemu dobyc̄ze, ale temu Rnješej, a wo tajlich steji pišane: Tym ponižnym dawa Bōh hnadu.“

Na tym wukladowanju s̄o k̄hēzor jara wulzy šwēšeli a džēsche k̄ s̄wojemu šōsc̄zej: „To s̄o mi jara lubi, s̄chtōž wy prajc̄ze, to dyrbi tež trōnprynž k̄šchec̄z. Šryza“, wōšasche na teho, „pōj ras̄ jow, daj s̄ebi tež wot tuteho knjesa powjedac̄z, s̄chtōž je wōn mi prajił, to mōžesč̄ ty tež trjebac̄z.“

Njemōžemj my to tež trjebac̄z? Njehamy s̄ebi jow trojake „džerž“ wopomnic̄z? 1. Džerž kasnje, wošebje tu, kotrajž ma šlubjenje. 2. Džerž s̄o modlitwy. 3. Džerž s̄o ponižnosc̄ze. Zohnowanje Bōha wjeršchneho njebudže wuwostac̄z.

Sšwedžei sa mišionstwo bjes pōhanami

šmēje s̄o šrjedu 12. julija w Budyšchinku.

Sšerbška Bōža šlužba popošdnju w 2 hodž., předar̄ knjes farar̄ Kubiza s̄ Bufež.

Nēmška Bōža šlužba popošdnju w 4 hodž., předar̄ knjes kaplan Ršchijan s̄ Šodžija.

Wschitlich pschecželow mišionstwa najwutrobnišcho pscheprošuje

žhrtwinske prjōdštejerstwo w Budyšchinku.

J. Šōlc̄z, farar̄, pschēšyda.